

3. Rudkevych N. I., Hotsuliak K. I., Marynchenko H. M., Hryashchevskaya L. M., Ivanova T. Yu. The development of teachers' professional competence within the conditions of modernization of the educational environment. (2020). *Rev. Tempos Espaços Educ*, v.13, n. 32, e-14728, jan./dez.2020, Doi: <http://dx.doi.org/10.20952/revtee.v13i32.14728>.

4. Voitovska O. M., Tolochko S. V. Teacher professional development in the European Union countries as a component of continuous education. (2018). *д.п.н. В. М. Слабко (ред.), Неперервна освіта в соціокультурних вимірах: колективна монографія. (с.36-46)*. Мін-во освіти і науки, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; кафедра освіти дорослих. Київ. Видавничий дім «Гельветика».

Nataliia Ryshchak,

Candidate of Pedagogical Sciences,
senior lecturer at the Department of Pedagogy
and educational management
Odessa Regional Academy of In-Service Education,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0018-747X>
Odesa, Ukraine

PROFESSIONAL COMPETENCE OF A TEACHER IN THE CONTEXT OF EDUCATIONAL DEVELOPMENT TRENDS

Key words: *professional competence, globalisation, modernisation of education, soft skill*

Солнцева Олена Анатоліївна,

здобувач вищої освіти поза аспірантурою,
завідувачка Одеського обласного центру практичної психології та
соціальної роботи кафедри психології соціальної роботи та
інклюзивної освіти, КЗВО «Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради», м. Одеса, Україна
<http://orcid.org/0000-0001-9295-6517>
elenasova293@gmail.com

ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

Ключові слова: *інклюзивне навчання, підготовка педагогів, впровадження та розбудова інклюзивного навчання*

Вимоги до діяльності педагога, його професійного розвитку зумовлені процесами модернізації освіти, впровадженням компетентнісної моделі освітньої діяльності, педагогіки партнерства, орієнтацією на нові стандарти та результати навчання. Сучасна система освіти має відповідати соціальним запитам сьогодення, особливо в умовах військового стану на всій території країни та наслідках воєнної агресії, що суттєво впливає на організацію освітнього процесу в закладах освіти.

Все це вимагає перегляду традиційних уявлень про роль учителя, особливо в умовах інклюзивного навчання. Адже інклюзивне навчання – це розширення участі дітей з особливими освітніми потребами в освітньому процесі. Реалізація цього завдання вимагає від педагогів нових підходів до процесу соціалізації дітей та учнівської молоді, яку може забезпечувати інклюзивне навчання [3; 6].

Проблема підготовки до інклюзивного навчання, внаслідок її актуальності, широко розроблялась і розробляється дослідниками різних галузей: психологами, фізіологами, соціальними педагогами, соціологами. Над особливостями педагогічної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами працювали багато вітчизняних вчених, а саме Ю. Богінська, Л. Будяк, Н. Ворон, І. Зверева, А. Колупаєва, Т. Ілляшенко, Н. Мірошніченко, А. Мудрик, Ю. Найда, Н. Софій, С. Хлебик та зарубіжних вчених, таких як Д. Барбер, Т. Бут, Ч. Веббер, Д. Деспелер, М. Кінг-Сірс, Т. Лорман, Т. Мітлер, К. Стаффорд, Д. Харві [1; 4; 5].

В продовж останніх років в Україні спостерігається значне збільшення кількості дітей з особливими освітніми потребами, які отримують освіту в класах (групах) з інклюзивною формою навчання.

За офіційними статистичними даними МОН України в результаті розвитку інклюзивного навчання у 2021-2022 навчальному році кількість учнів з особливими освітніми потребами в ЗЗСО збільшилась на 7608 осіб і становила 32686 учнів, в порівнянні з 2020-2021 – 25078 учнів. Кількість класів з інклюзивною формою навчання зросла на 4535 одиниць і становить 23216 таких класів на початку 2022-2023 навчального року (сайт МОН).

Як ми бачимо інклюзивна політика та процес інклюзивного навчання дають можливість усім дітям брати участь в освітньо-культурному житті закладу освіти, тому, на нашу думку, створення

інклюзивного освітнього середовища припускає розроблення і застосування таких конкретних рішень, які дадуть можливість кожній людині рівноправно брати участь в академічному і суспільному житті. Вищезазначене зумовлює спеціальну підготовку педагогів до впровадження інклюзивного навчання.

Зважаючи на те, що інклюзивне навчання є основою інклюзивного освітнього середовища, яке у межах поліінструментального бачення уявляється як конструктивне використання педагогічних тактик, технологій, прийомів та способів організації процесу навчання, що враховують індивідуальну специфіку кожної дитини та її особисті потреби та можливості, тому, безумовно створення такого середовища передбачає готовність педагогів до розбудови і впровадження інклюзивного навчання [5].

З цією метою на базі КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» було проведено дослідження, а саме двоетапне опитування педагогічних працівників, яке проводилось впродовж 2022 та 2023р.р.

Аналіз отриманих результатів засвідчив, що 77% опитаних повністю підтримали концепцію інклюзивного навчання, визначили достатньо переваг інклюзивного навчання, таких як збереження права дитини на освіту, унікальність та цінність кожної особистості незалежно від її можливостей та потреб, розуміння переваг розмаїття дитячого колективу та виховання толерантності, дружніх відносин, продуктивної комунікації учасників освітнього процесу.

Стосовно питання готовності педагогів до впровадження інклюзивного навчання 58% респондентів переконані, що педагогічні працівники закладу освіти готові до впровадження інклюзивного навчання, але потребують підвищення рівня свідомого ставлення до особливостей інклюзивного навчання та толерантності по відношенню до учні не залежно від їх освітніх потреб, 32% наголошують на відсутності такої готовності, і лише 10% опитаних оцінюють стан їхньої готовності як достатній.

Більшість респондентів підкреслили важливість розвитку процесу соціалізації всіх дітей без винятку, визначили, що діти з особливими освітніми потребами, залучені до інклюзивного освітнього середовища, повніше реалізують свій потенціал у навчанні, ніж їхні однолітки, котрі перебувають не в інклюзивному освітньому середовищі.

Основним пріоритетом ефективної розбудови інклюзивного навчання в закладі освіти учасники дослідження вважають налагодження роботи команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами та ефективну співпрацю з батьками учнів.

Отже, більшість педагогів підтримують концепцію інклюзивного навчання, визначають достатньо переваг та впевнені що впровадження та розбудова інклюзивного навчання передбачає готовність самих педагогів до розуміння цих змін, цьому сприятиме рівень свідомого ставлення до особливостей інклюзивного навчання та толерантності по відношенню до учні не залежно від їх особливих освітніх потреб, важливість розвитку процесу соціалізації всіх дітей без винятку та злагоджена робота в команді.

Разом з тим педагогічні працівники відмітили що створення інклюзивного освітнього середовища потребують особливої підготовки педагогів до впровадження інклюзивного навчання.

Список використаних джерел

1. Демченко І. І. (2018). Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього вчителя початкових класів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти: автореф. дис.дос. пед. наук: 13.00.04, 13.00.03. Умань, 32-36.

2. Гудзь К. (2018). Готовність педагога до роботи в умовах інклюзивної освіти ЗНЗ. *Педагогічний часопис Волині*, №1(8), 128-132.

3. Закон України «Про освіту» (2017). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, № 30, ст. 1. DOI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

4. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: методичний поради́ник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового навчального року (2022) / за заг. ред. О. Топузова, Т. Засе́кіної. Інститут педагогіки НАПН України. Київ: Видавничий дім «Освіта», 296 с.

5. Козуля В. (2020). Інклюзивне освітнє середовище: сутність та особливості. *Молодь і ринок*, № 5 (184), 131-136.

6. Колупаєва А.А. (2018). Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. Київ: Самміт-Книга, 272 с.

7. Концепція розвитку інклюзивної освіти. Наказ МОН від 01.10.2010 № 912. DOI:<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya>

8. Педорич А. (2018). До питання готовності педагогів до

інклюзивної освіти. *Освітологія*, №7. С.101-107.

Науковий керівник: Вікторія Вікторівна Ягоднікова, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової та інноваційної діяльності КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».

Olena Solntseva,

Applicant outside the postgraduate degree of Doctor of Philosophy, Head of the Odesa Regional Center of Practical Psychology and Social Work, The Department of Psychology, Social Work and Inclusive Education, of the Odesa Regional Academy of in-Service Education of the Odesa Regional Council, Odesa, Ukraine

<http://orcid.org/0000-0001-9295-6517>

elenasova293@gmail.com

THE PROBLEM OF TRAINING TEACHERS FOR THE IMPLEMENTATION OF INCLUSIVE EDUCATION

Key words: *inclusive education, teacher training, implementation and development of inclusive education*

Шамбір Наталія Володимирівна,

викладачка кафедри теорії й методики виховання, інклюзивної освіти та психології КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради, м. Херсон, Україна

artmusik77@gmail.com

РОЛЬ САМОРОЗВИТКУ ТА САМОРЕГУЛЯЦІЇ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Ключові слова: *професійний розвиток, самоосвіта, саморозвиток, саморегуляція*

Педагогіка завжди була науковою дисципліною, яка досліджує процес виховання та навчання. Сучасний освітній контекст вимагає від вчителів не тільки передачі знань, але й акцентує увагу на їх професійній компетентності.

Професія вчителя – одна з тих, яка змушує людину весь час зростати, змінюватися відповідно до нових соціальних вимог, відповідно до нових запитів суспільства, учнів, кожне наступне покоління яких привносить нові цінності, традиції, норми